

Za mladost našu i sunčani dan

Mato Jerinić

»Onaj koji je hodao kroz tu noć, blatnu i krvavu, bijen, proganjan i ubijan, onaj najbolje zna kako je veliko, toplo i divno sunce ovog dana što ga mi imamo«.

U povorci smijeha, u sreći mladosti prolaze brigade mladih. Gledam tu mladost, moju, našu i vašu, mladost današnju niklu iz plodova narodne borbe.

Sve je ovo oko mene mlado kao mi, naše društvo i naša sreća... Prolaze brigade mladih, sa pjesmom se vraćaju sa radilišta... teče jedna rijeka, plavo duboka kao more, nabujala bujica snage i odlučnosti.

Nikli smo, odgajani, učeni smo na njihovim borbenim, poletnim i plemenitim tradicijama.

Nikli smo iz SKOJ-a.

* * *

U tami bljeskao je bljesak, tinjao neugasno, ras-
tao, vodio, hrabrio kroz noć... bljesak Partije.

U tami naše žalosne prošlosti, srednjovjekovne okrutne, mršave, krvave, jadne stvarnosti.

U crvenom, plamenom, vrućem bljesku Partije niknuo je i naš bljesak, mladenački osvjetljen, mladenački snažan, prostran i odlučan.

U noćima mraka, u bijednim sivim danima, bijedne epohe, oni su bili jedno, organski vezani, pojmovo nedjeljivi... Partija i SKOJ. Sijani u mukama, nikli su iz krvi, vrele, crvene — najbolje krvi radničke pesnice... rasli i jačali su se krvavo zalijevani, u progonima, mučenjima i bičevanjima, u kaznionicama ondašnje Jugoslavije.

Vodio je SKOJ kroz tu noć istinski, nesalomljivo, nezadrživo mladost našu.

»Obznana«, Zakon o zaštiti »države« i sve mjere trulih, nehumanih, brutalnih buržuja nisu zaustavile SKOJ na njegovom putu u bolje i ljepše. Bez obzira na diktature dvorova i Aleksandara na progone, mučenja, tamnice Skojevci su išli dalje, naprijed, dalje i opet naprijed... u svijetlost dana koji mora doći.

Krvavi režim oduzimao je živote najboljih, mučio ih i ubijao... strpavao u mračne tamnice, niske samice, ali samice i tamnice postajale su škole prekaljenosti, zrelosti i revolucionarnosti.

Hiljade je palo, ubijeno mučenjem, njihova usta ostajala su nijema, a SKOJ je bio jeka, topla, velika jeka borbe... naprijed i uvijek dalje... u svijetlost dana koji mora doći.

Padala je mladost za svoje ideale, a mladost voli mladost, voli život, voli živjeti. Među mnogim palo je i sedam sekretara, sedam drugova, sedam mladih komunista, palo je u borbi sa režimom.

Svi su ubijeni, strahovito mučeni, ali odali nisu svoje drugove.

Paja Marganović, jedan od sekretara, krvlju je napisao poruku svojim drugovima: »Drugovi, ne računajte me među živima! Policija od mene nije ništa saznala, neće ništa ni saznati. Nastavite borbu! Srećan sam što sam izdržao«.

Bilo je mnogo takvih primjera, takvog uzvišenog, muškog držanja pred klasnim neprijateljima.

Režim je bjesnio... SKOJ je jačao... na čelo Partije došao je drug Tito, snažno odjeknuvši među skojevcima. I SKOJ se učvrstio, organizaciono ojačao i spreman dočekivao nove napore i mučenja.

Za vrijeme borbe u Španiji studenti beogradskog univerziteta pisali su svojim drugovima u Španiju: »Za svakim studentom-dobrovoljcem u Španiji, stoje deset drugih u Jugoslaviji«.

I onda se fašizam spremao u pohode smrti.

Rat negacija svega ljudskog, rat tame, rat smrti, olovni rat i fašizam crni nadvili su se nad Balkanom.

»Fašizam — to je rat, fašizam — to je uništenje nezavisnih naroda, fašizam — to je razaranje kulture i povratak na varvarstvo, fašizam — to je zakleti neprijatelj mlade generacije!« — pisalo je u proglasu Komunističke Partije.

»U boj, za naša prava!« — lebdio je proglas SKOJ-a.

I jedna je mladost jurnula u crninu rata, ostavivši svoje okičene ječermice i navezene opanke, svoje čekiće i pjesme posvećene prvoj ljubavi.

Listaj goro, cvati cvijeće
Omladina u boj kreće,
Omladina u boj kreće,
Bez slobode kući neće...

»Kada idu u borbu ljudi, vojska koju je država stvorila, odrasli ljudi, onda je to njihov dug prema domovini, onda je to dug svakog građanina i svakog rodoljuba. Ali kada idu u borbu bez mobilizacije, dobrovoljno, djeca od dvanaest, četrnaest, petnaest i šesnaest godina, znajući da će u borbi poginuti, onda je to više nego dug prema domovini, onda je to nadčovječanski heroizam mladih ljudi, koji žrtvuju sebe — iako još upravo nisu stupili u život — da bi buđu pokoljenja bila sretnija...«.

TITO

Pred veličinom borbe i njihovim herojstvom moje su riječi nemoćne, tako obične.

Taj borbeni elan ne može nitko opisati!

Čitajte stranice historije tih dana ispisane...

.. Kada su okupatori uhvatili u Splitu jednog Skojevca da piše parole povodom Oktobarske revolucije, on im je u lice dobacio: »Pišem, jer vas mrzim!«

Omladinac Ahmed Sefić, vođen je u Mostaru na strijeljanje kroz špalir ustaša. Visoko držeći glavu on je vikao: »Živjela Komunistička Partija Jugoslavije!«

Kada su pred strijeljanje htjeli da mu vežu oči maramom, on je doviknuo: »Nije potrebno. Komunisti gledaju otvoreno smrti u oči!«

Jedan lički partizan - omladinac pao je u ruke četnicima. Od njega nisu uspjeli ništa da doznaju. Prkosno im je govorio: »Ako me pustite, osvetit ću vam se. Ako me strijeljate, znat ćete šta je osveta mojih drugova!«

Omladinka Nada Dimić iz Siska mjesecima se pretvarala u logoru da je gluhoonijema. Odbijala je da

kaže svoje ime. Njemci su je strijeljali, a da nikad nisu doznali njeno ime.

Kada su njemački dželatili pitali Draga Palavestru, u Mostaru pred strijeljanje, koja mu je posljednja želja, on im je odgovorio: »Posljednja želja mi je da vidim vješala od Mostara do Berlina i na njima Njemce i izdajnike«.

Prilikom strijeljanja sedam hiljada rodoljuba 1941. godine u Kragujevcu je poginulo i 50 gimnazijalaca, zajedno sa svojim profesorima. Oni su zagrljeni izašli na gubilište pjevajući »Hej Slaveni«.

Partizanska pjesnikinja pjevala je tih dana.

Bilo je to u zemlji seljaka,
Na brdovitom Balkanu,
Umrla je mučeničkom smrću četa daka
u istome danu.

Nalete dobro naoružanih zvjerova odbijala su prsa mladenačka, a mnogi su pali davši ono najdragocjenije našoj borbi... živote.

Pala je djevojka, u gori, u boju,
Idu od druga do druga šapati:
O, kad bi mogli da je nađu vetri,
O, kad bi mogla opet da se vrati.

Odnosila je tanad njihove živote, a jame, strašne jame, gutale su bijelo ljudsko meso... a koljač se cerekao grozno, zvjerski.

I vidjeh opet, ko još ovog jutra
Duboku jamu juče iskopanu.
Napregnuh sluh, da čujem, kad unutra
Uz tupi udar prve žrtve panu,
Oštrom svijesti odlučih da brojim:
Ja, pedeseti što u redu stojim.

Pao je i Lola, legendarni SKOJ-evski vođa... Jedan mladić kovrčaste kose pjevao je, njemu u spomen:

»Pao je mladić... nabujala rijeka«

Pao je i Joža Vlahović, neustrašivi borac. Pao je i Miće Marinović, sestre Radeljević, Ivan Vukušić, Martin Šunj i hiljade znanih i neznanih je palo.

Padali su sa osamnaest i devetnaest godina, sa osmjehom na usnama, sa tek početim životnim radostima.

Dali su svoje živote, da bi ovo naše, bilo naše, da naša gora lista nama, da se naše more plavi nama... da mladost pripada mladosti srećnijeg i boljeg života.

Padoše, da više nikad ne bude rata, da nam nitko više ne oduzmlje toplinu rođenog ognjišta i sreću šalice kozijeg mlijeka.

Spustimo u ovom jubileju oči na sjene hiljada Skojevacu palih za slobodu, poklonimo se onima čija je mladost svijesno žrtvovana za našu, lijepšu mladost.

* * *

Iskrvavljenu zemlju trebalo je podizati i oni su bili opet prvi. Nove ceste, željezničke pruge, tvornice i gradovi, novi život, novi čovjek — to je njihova velika zasluga.

Brčko - Banovići... Šamac - Sarajevo... Zenica... Vinodol... Autoput dizani su našim rukama, nikli su iz naše volje i naše odlučnosti.

Danas smo jači, moćni smo i miroljubivi. Zemlja nam je lijepa, divna, privreda sve razvijenija... život sve bolji.

Danas kada pripadamo sebi i čovječanstvu, netko neodgovorno i grubo vrijeđa našu prolivenu krv, a mi stojimo čvrsto na branicama domovine. Vodi nas kao i uvijek Tito, simbol našeg postojanja i naša poruka budućnosti.

Druže Tito mi Ti se kunemo
Da sa tvoga puta ne skrećemo.

S Titom naprijed! U nova djela, za nova pokoljenja koja moraju doći.

* * *

Prolazi mladost u radnim brigadama, vesela lica i osmjesi na usnama, moja, naša i vaša mladost izrasla na divnim tradicijama SKOJ-a.

A tamo lijevo i desno od mene, kroz zelenila i šume, brežuljke i livade vijuga se Auto-put.

Crtež akad. slikara Eugena Krstulovića: Lučki radnici